

Sygn. akt VII U 3321/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Popielińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Zelent

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2017 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy Muzeum (...) w G.

z udziałem T. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie istnienia bądź nieistnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz wymiar składek w stosunku do T. L.

na skutek odwołania Muzeum (...) w G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 17 marca 2017 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż ubezpieczony T. L. nie podlega z tytułu realizacji umowy o dzieło u płatnika składek Muzeum (...) w G. obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 13 kwietnia 2015r. do 20 kwietnia 2015r.;
2. zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz skarżącego Muzeum (...) w G. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Monika Popielińska

Sygn. akt VII U 3321/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 marca 2017 r. o numerze (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że ubezpieczony T. L. jako zleceniobiorca u płatnika składek Muzeum (...) w G. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu wykonywania umów o świadczenie usług zawartych w okresie od 13 kwietnia 2015 r. do 20 kwietnia 2015, zaś podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wynosi: ubezpieczenie emerytalne i rentowe – 600,00 zł, wypadkowe – 600,00 zł, ubezpieczenie zdrowotne: 532,44 zł, składka na ubezpieczenie zdrowotne 47,92 zł (k. 34-36 akt ubezpieczeniowych, k. 540-546 akt kontroli).

Od powyższej decyzji odwołanie z dnia 20 kwietnia 2017 r. wniósł płatnik składek Muzeum (...) w G., zaskarżając ją w całości i wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że ubezpieczony nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu za okres wskazany w decyzji, a co za tym idzie brak jest podstaw do ustalenia wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne w wysokości określonej w zaskarżonej decyzji, względnie o niezwłoczne uchylenie zaskarżonej decyzji. Nadto złożono wniosek o zasądzenie od pozwanego organu na rzecz płatnika składek kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz dopuszczenie wskazanych dowodów (k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych, k. 2-10 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 29 maja 2017 r. na odwołanie płatnika składek pozwany organ wniósł o jego oddalenie (k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych, k. 12-14 akt sprawy).

Ubezpieczony T. L. na rozprawie w dniu 18 października 2017 r. oświadczył, iż pozostawia do oceny Sądu stanowiska stron i materiał zgromadzony w sprawie (k. 30-34 oraz k. 35 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek Muzeum (...) w G. jest Instytucją Kultury Samorządu Województwa (...), wpisaną do Rejestru (...) prowadzonego przez Województwo (...) pod numerem RIK (...) i posiada osobowość prawną.

Jednym z oddziałów Muzeum (...) w G. jest Muzeum w G.. Kierownikiem tego oddziału jest A. G..

okoliczność bezsporna

W dniu 13 kwietnia 2015 r. płatnik składek zawarł z ubezpieczonym T. L. umowę o numerze (...) nazwaną umową o dzieło, której przedmiotem było wykonywanie następujących czynności: usunięcie gwoździ ze ścian, cekolowanie ubytków w ścianach, dwukrotne malowanie sufitu i ścian, montaż systemu zawieszonych obrazów w Sali wystaw czasowych w oddziale (...) w G..

Zgodnie z § 4 tej umowy termin wykonania dzieła ustalono na dzień 20 kwietnia 2015 r.

W myśl § 6 umowy wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło terminowo i bez usterek. W przypadku stwierdzenia wad w wykonanej pracy wykonawca zobowiązał się do ich nieodpłatnego usunięcia w terminie do jednego tygodnia od daty zgłoszenia pod rygorem zlecenia zastępczego usunięcia wady na koszt i ryzyko wykonawcy.

Z tytułu wykonania dzieła strony ustaliły wynagrodzenie w wysokości 600,00 zł, które miało być wypłacone po przyjęciu wykonanego dzieła zgodnie z umową. Wynagrodzenie z tytułu należytego wykonania przedmiotu umowy miało być wypłacone w terminie 14 dni od dnia przedłożenia rachunku.

Do umowy przedłożono rachunek z dnia 27 kwietnia 2015 r., wskazujący na kwotę wynagrodzenia 600 zł brutto tj. 514,00 zł netto.

Wynagrodzenie z tytułu umowy wypłacone było ubezpieczonemu przelewem na rachunek bankowy.

dowód: umowa o dzieło nr D/12/15 – k. 259-260 akt kontroli oraz k. 3-3 verte akt ubezpieczeniowych, rachunek do umowy o dzieło nr D/12/15 – k. 257-258 akt kontroli oraz k. 4-4 verte akt ubezpieczeniowych

T. L. kilkakrotnie współpracował z Muzeum (...) w G. przy organizacji wystaw. Na zamku w G. , stanowiącym odrębną jednostkę organizacyjną, był zatrudniony na umowę o pracę i był odpowiedzialny za koordynację ruchu turystycznego (przestrzeni turystycznej) oraz strony technicznej.

Muzeum na podstawie wyników dotychczasowej współpracy , w zaufaniu do wiedzy i umiejętności ubezpieczonego, podjęło decyzję o zleceniu mu tych prac.

T. L. został zobowiązany do przygotowania sali na ekspozycję czasową w jednym z oddziałów Muzeum na zamku w G. zgodnie z wizją plastyczną osób przygotowujących wystawę. Ubezpieczony skonsultował umowę z kierownikiem oddziału Muzeum pod kątem swojego wykonania w zakresie umocowania plansz informacyjnych w jednej z sali zamku. Zaproponował własne rozwiązania techniczne tak, aby odpowiednio wyeksponować plansze i jednocześnie nie przesłonić walorów architektonicznych sali zamkowej. Ubezpieczony zaproponował także kolorystykę ścian odpowiednio do założeń scenografii.

Ubezpieczony konsultował z kierownikiem oddziału Muzeum wizję artystyczną wystawy pod kątem koloru ścian i wystroju sali wystawienniczej. Powyższe uzgodnienia zostały dokonane z A. G. - kierownikiem oddziału.

Do zleconych T. L. prac należało pomalowanie wnętrza na uzgodniony kolor, wcześniej przygotowanie ścian poprzez usunięcie niepotrzebnych gwoździ, zabezpieczenie śladów po tych gwoździach oraz przygotowanie nowych umocowań dla plansz. Umocowanie plansz odbywało się na systemach ogólnie dostępnych, przy czym do ubezpieczonego należała decyzja, jakich umocowań do plansz należy użyć. O wyborze elementów mocujących decydował sam ubezpieczony, przy czym istotne było, żeby mocowania nie były widoczne dla zwiedzającego.

Ubezpieczony sam wykonywał zlecone prace bez nadzoru. Umowa nie zakładała możliwości podzlecenia tych prac innej osobie.

Wykonanie prac oceniła kierownik oddziału, która również je odebrała. Na tej podstawie ubezpieczonemu zostało wypłacone wynagrodzenie. Wynagrodzenie zostało wypłacone zgodnie z umową.

dowód: zeznania ubezpieczonego T. L. na rozprawie w dniu 18.10.2017 r. – protokół skrócony k. 30-34 akt sprawy oraz protokół elektroniczny k. 35 akt sprawy, zeznania płatnika składek E. T. na rozprawie w dniu 18.10.2017 r. – protokół skrócony k. 30-34 akt sprawy oraz protokół elektroniczny k. 35 akt sprawy,

W dniach 05 października 2016 r. do 02 listopada 2016 r. pozwany organ ubezpieczeniowy przeprowadził u płatnika składek Muzeum (...) w G. kontrolę wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych - prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacania tych świadczeń oraz dokonywania rozliczeń z tego tytułu, prawidłowości i terminowości opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe oraz wystawiania zaświadczeń lub zgłaszania danych dla celów ubezpieczeń społecznych.

Kontrolą objęto czasookres od stycznia 2013 r. do grudnia 2015 r.

W trakcie kontroli ustalono, że płatnik składek zawarł z T. L. umowę nr D/12/15 na okres od 13 kwietnia 2015 r. do 20 kwietnia 2015 r. Zgodnie z treścią umowy wykonywane czynności to: usunięcie gwoździ ze ścian, cekolowanie ubytków, dwukrotne malowanie sufitu i ścian, montaż systemu zawieszonych obrazów w Sali wystaw czasowych w oddziale (...) w G.. Ponadto ustalono, że T. L. nie został zgłoszony na druku (...) od dnia 13 kwietnia 2015 r. i wyrejestrowany na druku (...) od dnia 20 kwietnia 2015 r. Płatnik składek nie zadeklarował składek na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe i wypadkowe od przychodów uzyskanych przez T. L. z tytułu zawartej umowy cywilnoprawnej nazwanej umową o dzieło.

W trakcie kontroli przedstawiciel płatnika składek E. T. zeznała, iż w sprawie T. L. powinna być umowa zlecenia.

W wyniku kontroli organ rentowy uznał, iż umowę o świadczenie usług odróżnia od umowy o dzieło to, że jej przedmiotem jest dokonanie, z reguły także osobiście, określonej czynności faktycznej (usługi), a nie jej wynik. W odniesieniu do umowy

o dzieło konieczne jest, aby rezultat w postaci dzieła został materialnie ucieleśniony. Charakter wykonywanych przez T. L. czynności w żaden sposób nie pozwala na zakwalifikowanie ich jako czynności przynoszących konkretny materialny rezultat, podlegający ocenie i ewentualnej odpowiedzialności za wady. Jak ustalili pozwany, czynności takie jak naprawy czy prace remontowe polegają przede wszystkim na usunięciu usterki a nie osiągnięciu indywidualnego rezultatu. Były to czynności, charakterystyczne dla umowy o charakterze usługowym związane z różnego rodzaju powtarzalnymi naprawami, oparte na zasadzie starannego działania.

dowód: protokół kontroli pozwanego u płatnika z dnia 02.11.2016 r. – k. 461-477 akt kontroli, k. 6-17 akt ubezpieczeniowych, protokół przesłuchania E. T. z dnia 02.11.2016 r. – k. 419 akt kontroli, k. 5 akt ubezpieczeniowych

Pismem z dnia 14 listopada 2016 r. płatnik składek Muzeum (...)

w G. wniósł zastrzeżenia do protokołu kontroli z dnia 02 listopada 2016 r., sporządzonego przez organ rentowy, w których przedstawił argumentację wskazującą jednoznacznie na okoliczności, iż zakwalifikowanie badanych, zawartych umów o dzieło jako umów o świadczenie usług w rozumieniu Kodeksu cywilnego nie jest prawidłowe, a zatem brak jest podstaw do stwierdzenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Jednocześnie stwierdzono, że do zadań T. L. w ramach zawartej z nim umowy należało usunięcie gwoździ ze ścian, cokolowanie ubytków, dwukrotne malowanie sufitu i ścian oraz montaż systemu zawieszonych obrazów w sali wystaw czasowych

w oddziale Muzeum na Z. w G.. Zdaniem płatnika, przedmiot umowy stanowi dzieło w rozumieniu Kodeksu cywilnego, bowiem w wyniku czynności podjętych przez T. L. osiągnięto konkretny, z góry przyjęty rezultat w postaci doprowadzenia Sali wystaw czasowych w oddziale Muzeum na Z. w G. do należytego, umożliwiającego ekspozycję zabytków stanu. Przy podpisywaniu tej umowy Muzeum zależało na osiągnięciu konkretnego efektu, a nie na podjęciu starannych działań. Zatem umowa łącząca strony stanowiła ewidentny przykład umowy o dzieło. W konsekwencji zgłoszenie i zapłacenie składek od przychodu zostało zrealizowane prawidłowo.

dowód: zastrzeżenia płatnika z dnia 14.11.2016 r. do protokołu kontroli – k. 19-21 akt ubezpieczeniowych

W odpowiedzi na pismo płatnika organ rentowy pismem z dnia 30 listopada 2016r. poinformował płatnika, że nie uwzględnił złożonych zastrzeżeń w związku z brakiem przedstawienia środków dowodowych, potwierdzających stanowisko płatnika.

dowód: informacja pozwanego o sposobie rozpatrzenia zastrzeżeń do protokołu kontroli z dnia 30.11.2016 r. – k. 24-25 akt ubezpieczeniowych, k. 489-491 akt kontroli

Następnie pismem z dnia 13 grudnia 2016 r. płatnik składek odniósł się do informacji pozwanego o nierozpatrzeniu zastrzeżeń do protokołu kontroli, wnosząc o uwzględnienie zastrzeżeń.

dowód: pismo płatnika składek z dnia 13.12.2016 r. – k. 27 akt ubezpieczeniowych, k. 495 akt kontroli

W odpowiedzi na pismo płatnika składek pozwany organ wskazał, iż płatnik składek ma prawo w terminie 14 dni od daty otrzymania protokołu złożyć pisemne zastrzeżenia do jego ustaleń, wskazując równocześnie stosowne środki dowodowe. Wskazanie stosownych środków dowodowych na poparcie wniesionych zastrzeżeń jest warunkiem formalno-prawnym do ich rozpatrzenia. Z kolei płatnik składek skorzystał

z przysługujących uprawnień składając zastrzeżenia w dniu 14 listopada 2016 r., jednak nie wskazał stosownych środków dowodowych. Wobec tego brak jest podstaw prawnych do ponownego wnoszenia i rozpatrywania zastrzeżeń. Nadto pozwany podał, iż przed wydaniem decyzji, wypełniając zasady czynnego udziału strony w postępowaniu umożliwi zgodnie z art. 10 kpa wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów.

dowód: pismo pozwanego organu z dnia 21.12.2016 r. – k. 30 akt ubezpieczeniowych

Pismem z dnia 10 lutego 2017 r. pozwany organ zawiadomił płatnika składek o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie ustalenia obowiązku podlegania m.in. przez T. L. ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz naliczania i deklarowania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Jednocześnie wskazano, iż zgodnie z art. 10 § 1, art. 73 oraz art. 75 § 1 kpa stronie przysługuje prawo wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów, przeglądania akt sprawy oraz przedłożenia nowych dokumentów w terminie 14 dni od otrzymania niniejszego zawiadomienia.

Pismo zostało doręczone płatnikowi składek w dniu 17 lutego 2017 r.

dowód: zawiadomienie o o wszczęciu postępowania z dnia 10.02.2017 r. – k. 33-33 verte akt ubezpieczeniowych, zpo – k. 31-32 akt ubezpieczeniowych

Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 17 marca 2017 r. o numerze (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że ubezpieczony T. L. jako zleceniobiorca u płatnika składek Muzeum (...) w G. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu wykonywania umów o świadczenie usług zawartych w okresie od 13 kwietnia 2015 r. do 20 kwietnia 2015, zaś podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wynosi: ubezpieczenie emerytalne i rentowe – 600,00 zł, wypadkowe – 600,00 zł, ubezpieczenie zdrowotne: 532,44 zł, składka na ubezpieczenie zdrowotne 47,92 zł (k. 34-36 akt ubezpieczeniowych, k. 540-546 akt kontroli).

Decyzja została doręczona płatnikowi składek w dniu 22 marca 2017 r.

dowód: decyzja o ustaleniu podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz podstawie wymiaru składek z dnia 17.03.2017 r. – k. 34-36 akt ubezpieczeniowych, k. 540-546 akt kontroli, zpo – k. nienumerowana akt ubezpieczeniowych

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych oraz w aktach sprawy, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie

w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane.

Jednocześnie Sąd zważył, iż dopiero treść złożonych w toku postępowania zeznań ubezpieczonego T. L. oraz przedstawiciela płatnika składek E. T. pozwoliła ustalić, jaki był zakres zadane zleconych ubezpieczonemu T. L. oraz jaki był cel i charakter zawartej pomiędzy tymi stronami umowy.

Ustalając stan faktyczny sprawy Sąd uwzględnił w całości zeznania występującego w charakterze strony T. L.. Ubezpieczony w sposób wyczerpujący, spójny i przede wszystkim spontanicznie opisał istotę pracy świadczonej w spornym okresie czasu.

Stan faktyczny Sąd ustalił również na podstawie zeznań przedstawiciela płatnika składek E. T., które to w ocenie Sądu zeznania zasługują na walor wiarygodności w zakresie, w jakim posłużyły do stwierdzenia powyższego stanu faktycznego.

Wobec cofnięcia przez pełnomocnika płatnika składek wniosku o przesłuchanie w charakterze świadka A. G. Sąd odstąpił od słuchania tego świadka.

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie płatnika składek Muzeum (...) w G. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu była kwestia, czy ubezpieczony T. L. jako osoba świadcząca pracę u płatnika składek Muzeum (...) w G. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu wykonywania umowy o dzieło w okresie od 13 kwietnia 2015 r. do 20 kwietnia 2015 r.

W odwołaniu płatnik składek kwestionował zasadność zaskarżonej spornej decyzji, wskazując, iż stosunek prawny łączący ubezpieczonego z płatnikiem składek był typową umową o dzieło. Jak wskazał płatnik – do zadań ubezpieczonego w ramach zawartej

z nim umowy o dzieło należało usunięcie gwoździ ze ścian, cokolowanie ubytków, dwukrotne malowanie sufitu i ścian oraz stworzenie systemu zawieszonych obrazów w sali wystaw czasowych w oddziale płatnika na Z. w G.. Zdaniem płatnika, przedmiot umowy stanowi dzieło w rozumieniu Kodeksu cywilnego, bowiem w wyniku czynności podjętych przez ubezpieczonego osiągnięto konkretny, z góry przyjęty rezultat w postaci doprowadzenia sali wystaw czasowych w oddziale płatnika na Z. w G. do należytego, umożliwiającego ekspozycję zabytków stanu. Płatnik składek podkreślił, że wszelkie podejmowane przez ubezpieczonego czynności miały finalnie doprowadzić go do stworzenia dzieła w postaci unikatowego systemu zawieszonych obrazów, który to system stanowił przejaw pracy twórczej ubezpieczonego. Przy podpisywaniu tej umowy płatnikowi zależało na osiągnięciu konkretnego efektu, a nie na podjęciu starannych działań, zatem umowa łącząca strony stanowiła ewidentny przykład umowy o dzieło.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w niniejszej sprawie pomiędzy płatnikiem składek a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c. jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscypcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż Muzeum (...) w G. zaskarżając decyzję organu rentowego, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla płatnika ustaleń, winien był w postępowaniu przed Sądem podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych oraz wykazać okoliczności i fakty, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W ocenie Sądu odwołujący się płatnik składek sprostował temu obowiązkowi.

Z uwagi na fakt, iż w **art. 6** ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 j.t. ze zm.), dalej: ustawa systemowa, nie wymieniono osób wykonujących umowę o dzieło, to osoby te nie podlegają z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym.

W myśl **art. 6 ust. 1 pkt 4** ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

Stosownie do treści **art. 12 ust. 1** ustawy osoby takie podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu.

W myśl zaś **art. 13 pkt 2** ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają zleceniobiorcy – od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy konieczne było ustalenie, jakie charakter prawny posiadała umowa cywilnoprawna łącząca ubezpieczonego T. L.

z płatnikiem składek Muzeum (...) w G..

Powyższej oceny powyższej należy dokonać w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego, zawierającego regulacje obydwu typów umów: zarówno umowy o dzieło

(art. 627–646 k.c.), jak i umowy zlecenia (art. 734–751 k.c.).

Rozważając uregulowania umów o dzieło i zlecenia zawarte w kodeksie cywilnym w pierwszej kolejności wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 65 § 1 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Należy mieć również na uwadze przepis art. 65 § 2 k.c., z którego wynika, że w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Z powyższego wynika zatem, iż o zakwalifikowaniu umowy łączącej strony jako umowy o dzieło, bądź zlecenia nie może przesądzać sam fakt nadania jej takiej nazwy oraz gramatyczne sformułowanie przedmiotu umowy, gdyż musi to wynikać z celu gospodarczego oraz obowiązków stron określonych w umowie. Podkreślenia raz jeszcze wymaga, iż badaniu podlega rzeczywisty zamiar stron i cel umowy, a nie tylko ten deklarowany przez strony w umowie.

Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie (art. 734 k.c.).

Zgodnie z art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. To odesłanie oznacza, iż umowa zlecenia jest umową, którą należy interpretować szeroko przy ocenie rodzaju umowy łączącej strony stosunku cywilnego.

Według art. 627 k.c., przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Wskazać należy, iż dzieło może mieć charakter tak materialny, jak i niematerialny, nadto musi mieć indywidualny charakter i odpowiadać osobistym potrzebom zamawiającego. Jak wskazuje judykatura, co prawda k.c. nie podaje definicji „dzieła”, jednakże

w doktrynie i orzecznictwie jednomyślnie przyjmuje się, iż wykonanie dzieła oznacza określony proces pracy lub twórczości o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do efektu ustalonego przez strony

w momencie zawierania umowy (...). Konieczne jest, aby działania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu, w postaci materialnej bądź niematerialnej. Dzieło jest przy tym wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób umożliwiający jego późniejszą weryfikację (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11

października 2012 r., III AUa 1930/11; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 1993 r., III Aur 357/93).

Umowę o świadczenie usług odróżnia od umowy o dzieło to, że jej przedmiotem jest dokonanie, z reguły także osobiście, określonej czynności faktycznej (usługi), a nie jej wynik. Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 listopada 2000 r. (IV CKN 152/00, OSNC 2001/4/63) wskazał, iż kryterium odróżnienia umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług stanowi także możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych.

Wskazać należy, że w odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienia doprowadziły do powstania w przyszłości konkretnego indywidualnie oznaczonego rezultatu. Umowa zlecenia nie akcentuje tego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia, lecz starania w celu osiągnięcia wyniku są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia tj. przedmiotowo istotnym. O tym, czy umowa została zrealizowana, decyduje w tym przypadku nie jakiś konkretny jej rezultat, ale odpowiednie wykonywanie działań.

Dokonując zatem niejako rozróżnienia pomiędzy umową o dzieło a umową zlecenia wskazać należy, iż istotą umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego, zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej. Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu, lecz oczywiście mogą (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 12 grudnia 2013 r., III AUa 712/13). Dla oceny charakteru umowy i przeprowadzenia linii demarkacyjnej między umową o dzieło a umową zlecenia istotny jest zakres zobowiązania

i odpowiedzialności. W odróżnieniu od umowy o dzieło przyjmujący zamówienie

w umowie zlecenia (świadczenia usług) nie bierze na siebie ryzyka pomyślnego wyniku spełnianej czynności. Jego odpowiedzialność za właściwe wykonanie umowy oparta jest na zasadzie starannego działania (art. 355 § 1 k.c.), podczas gdy odpowiedzialność strony przyjmującej zamówienie w umowie o dzieło niewątpliwie jest odpowiedzialnością za rezultat (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 września 2013 r., III AUa 244/13). Realizacja oznaczonego dzieła jest zwykle określonym procesem wykonawczym, o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez strony w momencie zawierania umowy. Dzieło nie musi mieć przy tym cech indywidualności w takiej mierze jak utwór, nie zawsze musi być tworem niepowtarzalnym, chronionym prawem autorskim i wymagającym od jego autora posiadania specjalnych umiejętności. Tym niemniej, zawsze musi być jednorazowym efektem, zindywidualizowanym już na etapie zawierania umowy i możliwym do jednoznacznego zweryfikowania po wykonaniu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 22 października 2013 r., III AUa 331/13). Dzieło zakłada swobodę i samodzielność w wykonywaniu dzieła, a jednocześnie nietrwałość stosunku prawnego, gdyż wykonanie dzieła ma charakter jednorazowy i jest zamknięte terminem wykonania. Przyjmuje się przy tym, że rezultat, o który umawiają się strony, musi być z góry określony, mieć samoistny byt oraz być obiektywnie osiągalny i pewny (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1 października 2013 r., III AUa 330/13).

Dzieło w doktrynie i judykaturze określane jest jako rezultat pracy fizycznej lub umysłowej, materialny lub ucieleśniony materialnie, posiadający cechy pozwalające uznać go za przedmiot świadczenia przyjmującego zamówienie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2003 r., II CKN 269/01, OSNC 2004 Nr 9, poz. 142 i z dnia 5 marca 2004 r., I CK 329/03, niepubl.). Wykonanie dzieła najczęściej przybiera więc postać wytworzenia rzeczy, lecz może także polegać na dokonaniu zmian w rzeczy już istniejącej, jej naprawieniu, przerobieniu lub uzupełnieniu albo na rozbudowie rzeczy, połączeniu z innymi rzeczami, dodaniu części składowych lub przynależności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 1976 r., II CR 193/76, OSPiKA 1976 nr 11-12, poz. 194, z dnia 12 lipca 1979 r., II CR 213/79, OSNCP 1980 Nr 3, poz. 51, z dnia 20 maja 1986 r., III CRN 82/86, OSNCP 1987 Nr 8, poz. 125, z dnia 27 maja 1983 r., I CR 134/83, OSPiKA 1984 Nr 4, poz. 84 z glosą A. Szpunara i z dnia 25 listopada 2004 r., V CK 235/04, Biul. SN 2005 nr 4, s. 13).

W kontekście twierdzeń skarżącego odnośnie tego, że przy podpisywaniu umowy płatnikowi zależało na osiągnięciu konkretnego efektu, a nie na podjęciu starannych działań przypomnieć należy, że przedmiot umowy o dzieło może zostać określony w różny sposób, jednakże określenie to musi być na tyle precyzyjne, aby nie było wątpliwości, o jakie dzieło chodzi. Nadto cechą konstytutywną dzieła jest samoistność rezultatu, przez co rozumie się jego niezależność od dalszego działania twórcy. Chodzi tu, bowiem o pewien indywidualny byt, powstały w wyniku działań twórcy.

Zdaniem Sądu Okręgowego z ustalonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że łącząca płatnika składek i ubezpieczonego T. L. umowa o numerze (...) nazwana umową o dzieło, wykazywała jak zasadnie dowodził skarżący cechy umowy o dzieło.

Nie uszło uwadze Sądu, iż w toku postępowania przed organem przedstawiciel płatnika składek E. T. zeznała, iż w sprawie T. L. powinna to być umowa zlecenia (protokół przesłuchania z dnia 02.11.2016 r. – k. 5 akt ubezpieczeniowych). Co więcej także w toku zeznań składanych na rozprawie w dniu 18 października 2017 r. przedstawiciel płatnika składek E. T. przyznała powyższą okoliczność, że w toku kontroli ZUS złożyła wyjaśnienia, w których uznała zasadność argumentacji pozwanego co do kwalifikacji umowy z T. L., niemniej jednak płatnik składek oświadczyła, iż wówczas nie były jej znane wszystkie dokumenty, zaś nie mając pełnej wiedzy została zmuszona przez Inspektora ZUS do bezpośredniego ustosunkowania się do wyników kontroli – stąd jej oświadczenie. Dopiero po złożonych wyjaśnieniach dla ZUS E. T. zwróciła się do pracowników z prośbą o okazanie całości dokumentacji związanej z realizacją umów, które muzeum zawierało w tym okresie. Na tej podstawie płatnik składek stwierdziła, że z T. L. prawidłowo została zawarta umowa.

Istotne jest również, że ubezpieczony T. L. słuchany w charakterze strony jednoznacznie potwierdził, iż strony zawarły umowę o dzieło i charakter umowy oraz zakres zadania do wykonania został mu wprost przedstawiony. Jak dalej wyjaśnił wiedział, jakie są oczekiwania Muzeum, wcześniej współpracował z tą placówką w G., gdzie muzeum miało swój oddział i wystawy czasowe, współpraca z kierownikiem oddziału zawsze się dobrze układała i służył zawsze swoją pomocą i radą. Oprócz zapisów w umowie pisemnej strony dokonały także ustnego szczegółowego uzgodnienia zakresu i rodzaju prac, których wykonania miał się podjąć ubezpieczony. Strony uzgodniły miejsce wykonania umowy i czas jej wykonania.

W dalszej kolejności nie sposób pominąć faktu, iż czynności wykonywane w ramach wskazanej umowy miały charakter indywidualizowany, w sposób umożliwiający uznanie ich za dzieło osiągnięte przez ubezpieczonego.

Z treści badanej w niniejszej sprawie spornej umowy z dnia 13 kwietnia 2015 r. wynika, iż ubezpieczony zobowiązał się do wykonania następujących czynności: usunięcie gwoździ ze ścian, cekolowanie ubytków w ścianach, dwukrotne malowanie sufitu i ścian, montaż systemu zawieszonych obrazów w sali wystaw czasowych w oddziale (...) na Z. w G.. Zgodnie z § 4 tej umowy termin wykonania dzieła ustalono na dzień 20 kwietnia 2015 r. Z tytułu wykonania dzieła strony ustaliły wynagrodzenie w wysokości 600,00 zł, które miało być wypłacone po przyjęciu wykonanego dzieła zgodnie z umową. Wynagrodzenie z tytułu należytego wykonania przedmiotu umowy miało być wypłacone w terminie 14 dni od dnia przedłożenia rachunku. W myśl § 6 umowy wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło terminowo i bez usterek. W przypadku stwierdzenia wad w wykonanej pracy wykonawca zobowiązał się do ich nieodpłatnego usunięcia w terminie do jednego tygodnia od daty zgłoszenia pod rygorem zlecenia zastępczego usunięcia wady na koszt i ryzyko wykonawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego, już tak skonstruowany przedmiot umowy nie pozostawia wątpliwości co do tego, że dziełem miał być konkretnie ustalony rezultat końcowy, opisany w sposób jednoznaczny w umowie.

Do zleconych T. L. prac należało pomalowanie określonego i ustalonego wnętrza ekspozycji na uzgodniony kolor, wcześniej przygotowanie ścian poprzez usunięcie niepotrzebnych gwoździ, zabezpieczenie śladów po tych gwoździach oraz przygotowanie nowych umocowań dla plansz. Umocowanie plansz odbywało się na systemach ogólnie dostępnych, przy czym do ubezpieczonego należała decyzja, jakich umocowań do plansz należy użyć. O wyborze elementów mocujących decydował sam ubezpieczony, przy czym istotne było, żeby mocowania nie były

widoczne dla zwiedzającego. Ubezpieczony przyznał, że sam wykonywał zleczone prace, zaś wykonanie prac oceniła kierownik oddziału, która również je odebrała. Na tej podstawie ubezpieczonemu zostało wypłacone wynagrodzenie.

W ocenie Sądu Okręgowego praca powierzona ubezpieczonemu na podstawie spornej umowy miała charakter niepowtarzalny, jednostkowy i zindywidualizowany, ponieważ polegała na wykonaniu konkretnych prac celem przygotowania wskazanej sali wystawowej na określoną czasową wystawę.

Jak już podkreślano, w odróżnieniu od umowy zlecenia umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienie doprowadziły do konkretnego indywidualnie oznaczonego rezultatu w przyszłości. W ocenie Sądu przy podpisywaniu przedmiotowej umowy Muzeum zależało na osiągnięciu konkretnego efektu, a nie na podjęciu starannych działań, bowiem w wyniku czynności podjętych przez T. L. osiągnięto konkretny, z góry przyjęty rezultat w postaci doprowadzenia sali wystaw czasowych w oddziale Muzeum na Z. w G. do odpowiedniego, oczekiwanego rezultatu, umożliwiającego ekspozycję zabytków stanu. Uzasadniony jest zatem wniosek, że celem umowy było uzyskanie konkretnego określonego z góry rezultatu, który był wymierny i sprawdzalny pod kątem ewentualnych wad.

Podsumowując powyższe rozważania wskazać zatem należy, iż charakter czynności świadczonych przez ubezpieczonego T. L. w spornym okresie na podstawie badanej umowy o numerze (...) uzasadnia zakwalifikowanie przedmiotowej umowy jako umowy o dzieło. Organ rentowy błędnie więc przyjął, iż wolą stron umowy było świadczenie usług, a nie wykonanie dzieła. Należy podkreślić bowiem, iż o kwalifikacji prawnej danego stosunku decydują jego elementy przedmiotowo istotne.

W ocenie Sądu, badana w sprawie umowa łącząca strony jest umową rezultatu, gdyż w ramach jej wykonywania doszło do powstania dzieła o charakterze materialnym (przygotowana sala wystawowa) a jako taka nie stanowiła uzasadnionego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Z powyżej wskazanych względów, na zasadzie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami, Sąd Okręgowy w punkcie 1 sentencji wyroku zmienił zaskarżoną decyzję organu z dnia 17 marca 2017 r. w ten sposób, że stwierdził, iż ubezpieczony T. L. nie podlega z tytułu realizacji umowy o dzieło u płatnika składek Muzeum (...) w G. obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 13 kwietnia 2015 r. do 20 kwietnia 2015 r.

W punkcie 2 sentencji wyroku, Sąd Okręgowy, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 r. 1804 j.t.), zgodnie z wnioskiem płatnika składek obciążył pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego skarżącego w stawce minimalnej, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień złożoności sprawy, nakład pracy pełnomocnika płatnika składek oraz jego wkład pracy w wyjaśnienie sprawy i dokonania jej rozstrzygnięcia.

SSO Monika Popielińska